



## מחשבה למעשה

בית מדרש ללימוד והוראת ההלכה

### מחשבה למחשבה

#### מייסד וראש הכולל הרב יהודה בוטרמן שליט"א

הקב"ה לישראל 'הו זכורים לאותו דבר שאמרתי לשבת, כנסת ישראל היא בן זוגך, שנאמר זכור את יום השבת לקדשו'

למדנו שהקשר בין ישראל לשבת מוגדר כ'בני זוג' וידוע לכל שבקשר של בני זוג יש את מה שמכונה 'ארוסין' ואת מה שמכונה 'נישואין' ובימינו מה שמכנים אנו אירוסין אין אותה הכוונה למה שכיוונו בזמן הגמרא אירוסין דבימינו הגדרת אירוסין איננה בעלת הגדרה ומעמד על פי ההלכה ורק בזמן הגמרא מה שכינתה 'אירוסין' הכוונה היתה לקידושין דזה מה שמביא החתן לכלה טבעת ואומר לה 'הרי את מקודשת לי' היינו מופרשת ומובדלת מכל העולם ומהות הנישואין הינה שיכניס הבעל את האישה לרשותו ודבר זה מתבטא ע"י כיסוי ראש הכלה בהינמא ועמידה תחת החופה

ומעתה נבין את מה שאמר רבי חנינא 'בואו ונצא לקראת שבת המלכה' דרבי חנינא למד שמה שקבע הקב"ה שעם ישראל והשבת יהיו בני זוג היינו כל שבוע מחדש צריכים אנו להעמיד חופה עם השבת ומשכך כל ערב שבת חובה עלינו לרוץ לקראת שבת דבריצה זו אנו מעמידים את החופה בינינו לשבת המלכה שבכך בעצם אנו אוספים את השבת אל תוך בתינו ומשום כך אומרים אנו בקידוש 'מקדש השבת' דוגמת מה שאומר חתן תחת החופה 'מקדש עמו ישראל ע'י חופה וקידושין' אך רבי ינאי שהתעטף בטליתו ואמר בואי כלה סובר שהשבת מקודשת לנו מעת שקבע הקב"ה שהשבת וישראל בני זוג הם וא"כ לנו לא נותר אלא רק להכניס את הכלה לרשותינו ואין אנו צריכים להעמיד חופה מחדש דהשבת כבר 'מאורסת' לנו וא"כ נותר לנו רק לבקש מהשבת להיכנס לרשותינו ומשכך ביקש רבי ינאי

רק 'בואי כלה בואי כלה'

ואם כך מבינים אנחנו מדוע כינה הפייטן את השבת כ'כלה' וזאת לפי מה שמבין רבי חנינא את מעשה קבלת שבת שבמעשה קבלת השבת אנו מעמידים חופה ומאיך כינה הפייטן את השבת 'עטרת בעלה' וזאת לפי מה שהבין רבי ינאי את מעשה קבלת שבת שהשבת נשואה היא כבר לנו.

על מעלת ומהות מעשה קבלת השבת בפיוט 'לכה דודי שנתחבר ע'י הרב שלמה הלוי אלקבץ, בבית החותם את הפיוט אנו אומרים "בואי בשלום עטרת בעלה - גם בשמחה ובצהלה, תוך אמוני עם סגולה, בואי כלה, בואי שבת מלכתא"

וכשנחלק הבית לפיסקאות ניווכח שהמחבר כינה את דמות השבת שבשיר בשלושה שמות נפרדים, שמות שכל אחד מהם מגדיר מהות שונה מחברותיה: א. כלה ב. מלכה ג. עטרת בעלה - שכינוי זה מתייחס כבר לאשה כנשואה ובמסכת קידושין בדף ב' עמוד ב' שנינו " רבי שמעון אומר מפני מה אמרה תורה כי יקח איש אישה ולא כתבה 'כי תלקח אישה לאיש' מפני שדרכו של איש לחזור אחרי האשה ואין דרכה של אשה לחזור אחרי האיש."

ולכאורה עולה השאלה מדוע בחר איפה בעל המזמור להורות לאישה לבוא אל האיש כמו שאמר "בואי כלה" הרי כמו שראינו בגמרא שדרכו של הבעל לחזור אחרי האישה ועל מנת לבאר יש לנו להביא את דברי הגמרא במסכת בבא קמא בדף ל"ב ששם הגמרא מביאה שאדם מורשה לרוץ בערב שבת בבין השמשות ואם הזיק בריצתו פטור מפני שרץ ברשות ושאלה שם הגמרא "בערב שבת מאי ברשות איכא? (איזה רשות יש לרוץ) ותירצה הגמרא "כדרבי חנינא דאמר רבי חנינא בואו ונצא לקראת כלה מלכתא" ואמרי לה (ויש שאומרים בשם רבי חנינא בנוסח אחר) לקראת שבת כלה מלכתא" ומבאר שם על המקום רש"י שזהו כאדם המקבל פני מלך.

שהרי אנו יודעים שאדם הרץ לקבל פניו של מלך כל תשומת ליבו נתונה רק לדבר זה ואי אפשר לחייבו לשים לב על דברים העומדים בדרכו

ובסמוך לזה הגמרא מביאה את הנהגתו השונה של רבי ינאי שלא היה יוצא לקראת השבת אלא מתעטף וקאי (עומד) ואומר 'בואי כלה, בואי כלה'

ומסתבר לומר ששתי ההנהגות האלו השונות זו מזו שורשם בהסכלות שונה על מעשה 'קבלת השבת'

ובמדרש ילקוט שמעוני בפרשת בראשית מביא שאמר



## על פרשת השבוע

בדיני עבד עברי, הרי אין דין עבד עברי נוהג אלא כשיובל נוהג, והיובל התחיל לנהוג רק לאחר כיבוש וחילוק הארץ, דהיינו ארבע עשרה שנה לאחר שעם ישראל עברו את הירדן; נמצא שדינים אלו יכנסו לתוקף רק בעוד חמישים וארבע שנים (ארבעים שנה במדבר ועוד ארבע עשרה של כיבוש וחילוק הארץ) מה אם כן כל כך נחוץ כעת לדעת את פרטי המצוות הללו.

מובא בירושלמי (ראש השנה פ"ג ה"א) "א"ר שמואל בר רב יצחק: "וידבר ה' אל משה ואל אהרון ויצום אל בני ישראל" (שמות ו, יג) על מה ציום, על פרשת שילוח עבדים" דהיינו, כשם שהקב"ה ציווה על פרעה לשחרר את העבדים שלו, כך הוא ציווה על בני ישראל שבעתיד לכשיהיה להם עבדים, ישחררו אותם אף הם. אם כן שאלתנו מתעצמת: מדוע כל כך נחוץ לדעת פרטי מצווה זו, במיוחד לאור דברי הירושלמי שהציווי ניתן בשלב של "תכבד העבודה על האנשים" (שמות ה, ט) כשעוד לא התחילו לנחות המכות על מצרים.

התשובה היא שהציווי נאמר עוד בארץ מצרים היות והיינו שם עבדים, דווקא בשלב שעבודת הפרך במלוא עוצמתה, יש סיכוי שלבם יבין את עוגמת נפשו של העבד ובעתיד לא יתרשלו בשחרורו. הוא הדין בתחילת פרשתנו, כשרק עכשיו מתחיל התהליך של לימוד כל פרטי המשפטים אשר על פיהם ינהלו בני ישראל את אורח חייהם, התורה אומרת לאדם - עצור! הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת... ואז אין אתה בא לידי עבירה. שבת שלום

וירקות מבושלים פסק השולחן ערוך בסימן שכ"א סעיף י"ט, שמאכל של בשר וגריסים שנתבשל היטב מותר לטחון ולמועכו, והטעם הוא, שכבר נחשב לטחון משום שנתבשל ונתרכך היטב. אם כן להלכה יש לנו שני סוגים של ירקות ופירות:



## דיבור למעשה

### הרב אהרן דואר

הרע שלו בפירוש, ובין אם הוא מספר עליו הלשון הרע בדרך רמז, בכל גווני בכלל לשון הרע הוא.

מבאר החפץ חיים (בבאר מים חיים סעיף קטן יד): מה שאמרתי שבכל אופן אסור, פירוש, אפילו אם אין מדבר או כותב עליו, רק שמראה לאחרים מכתביו שכתב פלוני אליו, שניכר מתוכן מכתביו שאיננו חכם או למדן וכדומה מעניין גנות, גם זה בכלל לשון הרע הוא.

הראיה לכך בכתובים: שבפסוק "וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב בן צרויה וגו'" (מלכים א ב, ח) פרשו רבותינו ז"ל שהראה לסנהדרין את המכתב ששלח לו דוד שיעמיד את אוריה בעת חזקת המלחמה, כדי שיתמעט על ידי זה מדרגת דוד בעיניהם.

ואם כך, הוא הדין בנידון שלנו, שבוודאי יהיה אסור לפרסם את אותה הקלטת.

אנו נמצאים בעיצומה של מערכת בחירות, ומטבע הדברים, אפשר להגיע בחוסר זהירות לידי לשון הרע.

נשאלה השאלה: עיתונאי שמחזיק ברשותו הקלטה של מישהו מפורסם, שבו הוא נשמע מדבר בצורה בוטה ולא יפה. האם מותר לעיתונאי לפרסם את הקלטת השידור.

צדדי השאלה: מצד אחד הוא מפרסם על אותה אישיות מוכרת דברים לא טובים.

מצד שני, העיתונאי עצמו לא אומר אף מילה, הוא בסה"כ משמיע את מה שאותה אישיות מוכרת אומר.

תשובה: בוודאי שאסור לפרסם את הקלטת.

נימוק התשובה: החפץ חיים בהלכות לשון הרע כלל ראשון הלכה ח כתב: "איסור זה של לשון הרע הוא, בין אם הוא מספר עליו בפיו ממש, או שהוא כותב עליו דבר זה במכתבו. וגם אין בו חילוק בין אם הוא מספר עליו הלשון



## שאל את הרב

### הרב יונתן גרוזמן

ירק דק דק חייב משום טוחן והאיסור נאמר בכל סוגי הירקות כולל ירק שנאכל חי.

והנה, שיטת הרשב"א שכל האיסור נאמר דווקא בחותך דק לזמן מאוחר יותר, אבל אם חותך מיד סמוך לאכילה מותר. וכך נפסק להלכה שם. אולם כתב המשנ"ב, שמן הראוי לכתחילה שיחתוך את הפרי או את הירק לחתיכות גדולות קצת ממה שהוא רגיל בחול, וכגון, שאם בחול חותך את הפרי לחתיכות בגודל סנטימטר, בשבת יחתוך בגודל שני סנטימטר.

כל זה דיברנו בפירות וירקות שאינם מבושלים, אך בפירות

השבוע למדנו בכולל על אחת ממלאכות שבת- מלאכת טוחן, ופירוש המלאכה: שאסור לקחת דבר ולחלקו לחלקים יותר קטנים.

בגמרא במסכת שבת בדף ע"ד כתוב, שאדם שחותך סלק דק דק חייב משום טוחן.

ונחלקו הראשונים איזה סוג ירקות אסרה הגמרא לחותכם, יש אומרים דווקא כשחותך דק כדי לבשלם, אבל ירק שאוכלים אותו כמות שהוא חי מותר לחותכו. ויש חולקים ואוסרים בכל סוגי הירקות ואף בפרי או ירק חי.

ולהלכה פסק בשולחן ערוך בסימן שכ"א סעיף יב' שהחותך